

נווה אליעזר, 2007, שמן על בד לא מתוח, 210x750 ס"מ (שלושה מתוך ארבעה חלקים). מתוך התערוכה "פעמות" בגלריה קו 16. צילום: אברהם חי

אפרת גלינור

בוגרת המדרשה לאמנות בית ברל (1997) ותואר שני בהצטיינות בחוג לאמנות יצירה באוניברסיטת חיפה (2006). מרצה לאמנות, שימשה ראש תחום ציור ורישום במדרשה לאמנות בית ברל (2009-2012) ומשמשת כיום משנה לראש תכנית התואר השני בחוג לאמנות יצירה באוניברסיטת חיפה. הציגה שבע תערוכות יחיד, בין היתר בגלריה רוזנפלד בתל אביב, בגלריה בקיבוץ כברי ובמוזאון חיפה, והשתתפה בתערוכות קבוצתיות רבות, ובהן בעשור האחרון בבית האמנים בירושלים, במוזאון אשדוד לאמנות, במוזאון פתח תקווה לאמנות, במוזאון חיפה, במוזאון הרצלייה ובמוזאון לאמנות ישראלית רמת גן וכן בגלריות החללית, רוזנפלד, החדר וגלריה קו 16 בתל אביב. בימים אלה מוצגת תערוכת היחיד שלה ב"נוף עם מוזיאון ועמדת ירי" במוזאון לאמנות ישראלית רמת גן.

בית פתוח

על מושג הבית באמנות ישראלית עכשווית
אמן אחד בחודש: אפרת גלינור

מאת רווית הררי

עבודותיה נשענות על תצלומים שהיא מצלמת בעצמה בסביבות עבודה ומגורים שונות. היא מפרקת את התצלומים לחלקים ומרכיבה אותם מחדש כקולאז'ים של מקומות שאינם קיימים במציאות, יוצרת מהם אדריכלות מומצאת ומשובשת

מוכפלים ומוסטים, מונעים מן הצורך הסתפקות בתיעודה של הסביבה האורבנית או בהתרפקות על יופיו של הנוף. לעתים כתמי הצבע בונים את הדימוי המצויר, ולעתים הם מפרקים או מטשטשים אותו. אותו כתם צבע יכול לייצג קיר של מבנה, פיסת שמים מטשטשת את צורתו של גג המבנה או כתם ציורי מופשט. בכך בבניינים המוכרים קורה תהליך של הזרה, המזמין את הצופה להתבוננות ביקורתית מחדשת. בנוסף, ציוריה מתאפיינים בגוונים צבע הנראות אקראיות, ובכתמי צבע עזים המכסים את משטח הציור ונראים טעות רשלנית. בכך, היא מעידה, הציור מנסה לערער על המשטר התרבותי המכוון לא רק את עיצובו של הנוף האורבני ואת אופן ההתנהלות בו אלא גם את חוקיו של ציור הנוף או של ציור בכלל.

אידיליה מתעתעת

עבודותיה גדולות הממדים של גל-נור נפרסות על פני בדי קנבס נפרדים ומתפתחות וצומחות תוך כדי ציור, גולשות אל בדים נוספים ומתפשטות לצדדים ללא תכנון מוקדם. לרוב הן מצוירות עבור חלל תצוגה מסוים ונובעות מתוך סיבתו האדריכלית. בשנת 2007 היא הוזמנה להשתתף בתערוכה הקבוצתית "פעפוע", שהוצגה בגלריה קו 16 בתל אביב – גלריה קהילתית באחת משכונות המצוקה בדרום תל אביב – שהאמנים הוזמנו להגיב בה למראות השכונה. גל-נור בחרה לשוטט ברחבי השכונה, וצילמה עשרות תצלומים, ומהם הרכיבה קולאז' של תצלומי חצרות ובניינים. את נוף השיכונים הטיפוסי והדחוס של השכונה פרסה על פני ארבעה בדי קנבס באורך שבעה מטרים וחצי, וצירה אותו בגוני אדום-ורוד מתקתקים המייצרים אחידות בין בתי השיכונים והחצרות המזונוחות.

עיסוקה של אפרת גל-נור במונח "בית" נובע מעיסוקה בשאלת עיצובו של המקום הישראלי. בציוריה גדולי הממדים והאקספרסיביים היא בוחנת כיצד תנאים חברתיים, כלכליים ופוליטיים מעצבים את אדריכלות הנוף ואת המרחב האורבני המקומיים, וכיצד שכונות מגורים במרכז ובפריפריה – בתים צמודי קרקע לעומת שיכונים צפופים – מגלמות פנטזיות אישיות ותרבותיות. ראייתה אירונית וביקורתית, והיא מבקשת לחשוף בפעולתה הציורית את הפגמים ואת השיבושים בפנטזיה על סביבת המגורים המושלמת, המושרשת בתרבות הישראלית. אף שכמה מציוריה נראים ציורי נוף תמימים ופסטורליים, היא מייצרת הפרעות בתהליך הציור ומחדירה לציוריה ליקויים ו"קלקולים" המערערים על מבטו הנאיבי של ציור הנוף המסורתי.

אדריכלות משובשת

עבודותיה נשענות על תצלומים שהיא מצלמת בעצמה בסביבות עבודה ובסביבות מגורים שונות. היא מפרקת את התצלומים לחלקים ומרכיבה אותם מחדש כקולאז'ים של מקומות שאינם קיימים במציאות, יוצרת מהם אדריכלות מומצאת ומשובשת. המעבר מתצלום קטן אל בד הקנבס הענקי שעליו נפרסים ציוריה וכן חלוקתו של הבד לכמה חלקים הקוטעים הן את הנוף והן את הרצף הציורי הם חלק נוסף מתהליך השיבוש המכוון. מלבד זה, גל-נור פוגמת בדימוי באמצעות תהליך הציור עצמו. היא מייצרת מפגש בין שפת ציור פיגורטיבית לשפה כתמית ומופשטת, ומפרקת את מושאי הציור שלה למערך של צבעים וצורות. בציוריה כתמי צבע מופשטים חוברים אלה לאלה,

1. אבא הלל 146, 13-2012, שמן על בד לא מתוח, 210x1,460 ס"מ (עשרה חלקים). מתוך התערוכה "נוף עם מחזיאון ועמדת ירי" במזיאון לאמנות ישראלית רמת גן, מראה הצבע. צילום: רן ארדה
2. אבא הלל 146, 13-2012. פרט
3-4. "360°", 2013, שמן על נייר, 80.5x60.5 ס"מ. צילום: רן ארדה

בציורים גדולי הממדים והאקספרסיביים גל-נור בוחנת כיצד תנאים חברתיים, כלכליים ופוליטיים מעצבים את אדריכלות הנוף והמרחב האורבני המקומיים, וכיצד שכונות מגורים במרכז ובפריפריה – בתים צמודי קרקע לעומת שיכונים צפופים – מגלמות פנטזיות אישיות ותרבותיות

מטרים, מבוסס על הליכה ברחוב אבא הלל סילבר, אחת הדרכים המרכזיות ברמת גן, המובילה מצומת הבורסה הגובל בתל אביב אל מבנה המוזאון. גם כאן הפכו עשרות תצלומי הדרך לקולאז' של חלקי תצלומים שעליו הציור מבוסס, אשר במרכזו מתנוסס מבנה המוזאון המפורק לחלקים. כבעבודותיה הקודמות של גל-נור, הציור אינו תיעוד מדויק של הנוף האורבני, אלא מייצר פנטזיה סובייקטיבית של המקום, המלאה סתירות פנימיות. לכאורה צבעוניותו של הציור סכרינית ועליזה, אך גם מלאכותיות וזרה למקום וטומנת בחובה פוטנציאל רעיל. יריעות קנבס ירוקות המסתירות פיגומי בניין ברקע נדמות למעין ענן ירוק המרחף בחלל, צמרתו של עץ דקל נראית כמופע זיקוקי דינור מתפרץ, וקו המתאר של אחד ממבני המגורים הטיפוסיים ברחוב מייצר צללית המאחדת בין המבנה לברושים הקטועים סביבו כאילו הם מקשה אחת. במרכז ציור הפנורמה הארוך ניצב בניין המוזאון שנחצה באמצעו באמצעות הרווח שבין שני בדי קנבס, מוזאון שסוע שמרכזיותו – בציור ובשדה האמנות המקומית – סדוקה. בסדרה נוספת של עבודות קטנות על נייר הנקראת "360", ציירה גל-נור את הנוף הנשקף מגג המוזאון כשהיא סבה על מקומה ומסובבת את הנייר עמה. התוצאה היא ציורי פנורמה מעוגלים של המראות הנשקפים מגג המוזאון, כאילו היה מגדל תצפית נישא. למעשה אין הציורים חושפים דבר לבד מנוף עירוני שגרתי שגגות בתים נמהלים בו בצמרות עצים, בצלליות של מגדלים חדשים ובפיסות מגג המוזאון. המוזאון, שזוית הציור מציגה אותו כמוצב החולש על כל סביבתו ומאפשר מבט תצפיתי רחב על העולם, הוא למעשה מוזאון פריפריאלי שאינו נמצא במרכזו של שיח האמנות המקומי. בכך מהלכה הציוריים של גל-נור מפרקים את אשליית מרכזיותו וחשיבותו של המוזאון שתערוכתה מוצגת בו, ומציעים התייחסות ביקורתית ואירונית הן למקומו ולמעמדו של המוזאון לאמנות ישראלית רמת גן והן לתפיסות תרבותיות שגורות הרווחות בשדה האמנות המקומי בפרט ובמרחב הישראלי בכלל. ☺

הצבעוניות המתקתה והפתיינית מוסיפה יופי והדר לבתי השכונה, אך זוהי צבעוניות מלאכותית הזרה לחלוטין למושאי הציור ומקשה את זיהוי המקום כשכונת מצוקה, ובכך קוראת תיגר על תפיסות תרבותיות שגורות. כתמי הצבע האדומים העזים, דליי צבע שלמים שנשפכו על משטח הציור ומייצרים בו נזילות מדממות, גם זורעים תחושת איום עמומה החותרת תחת האידיליה הוורדרדה. ציוריה של גל-נור מגיבים למקום לא רק באמצעות בחירת הדימוי הציורי אלא גם באמצעות האסטרטגיה שהיא נוקטת בציור ואופן השימוש שלה בצבע. בשנת 2009 הציגה בתערוכה "סולמות וחבלים", בגלריה רוזנפלד בתל אביב, סדרת ציורים המבוססת על הנופים האורבניים הנשקפים מחלון הגלריה בדרום תל אביב. מכולות אשפה גדולות, מכוניות וכלי רכב מסחריים מצוירים בצבעוניות בוהקת על גבי כתמי צבע לבנים שהותזו על הבד ומייצרים מעין ענן אבק האופף את הדימויים, ומזכיר סיד לבן המתקשר עם עבודות בנייה ושיפוץ, עשן מכוניות וגם פיצוץ. גם העבודה "דרך יפו" שהוצגה בתערוכה Art TLV, שנערכה ב-2009 בפאתי שכונת נווה צדק, מתייחסת לנוף השכונה שהיא הוצגה בה, אשר מגדלי היוקרה הגבוהים שנבנו בה חולשים על בתיה הנמוכים והציוריים. גל-נור ציירה דיפטיך (ציור בן שני חלקים) המתעד את שני צדי הרחוב הבנוי בתי באוהאוס לבנים. שכבת סיד לבנה שקופה למחצה המכסה את פני הציור מתקשרת לתהליכים של בנייה, אך מטשטשת ומוחקת את בתי הבאוהאוס המצוירים תחתיה, כשם שתהליכי הבנייה בשכונה משנים את צביונה ומגדלי היוקרה הנבנים בה מטשטשים את אופייה המקורי.

ולס עם המוזאון

בשנה האחרונה עבדה גל-נור על סדרת ציורים המיוחדת לחללו של המוזאון לאמנות ישראלית רמת גן, המוצגת בו בתערוכות היחיד "נוף עם מוזאון ועמדת ירי". כבסדרות קודמות, נקודת המוצא לעבודות המוצגות בתערוכה הייתה סביבת המוזאון. הציור הענקי "אבא הלל 146", המצויר בעשרה חלקים נפרדים הנפרסים על פני 15

עמל תנופה ומרץ, 2009, שמן על בד, 100x320 ס"מ (שלושה חלקים). מתוך התערוכה "סולמות וחבלים", גלריה רוזנפלד, תל אביב